

# Indhold

Anguniakkat	2
Erhverv og beskæftigelse	3
Isumaginninnikkut pissutsit	7
Kulturi sunngiffillu	9
Atuartitaaneq paaqqinnittarfeqarnerlu	12
Kulturav	14
Assartuussineq	16
Anguniakkat:	16
Pilersuinermi eqqaavilerinermilu isumaginni-	18
Piujuaannartitsineq	21

## Anguniakkat

Kommunimut pilersaarut kommunip ineriartorneranut tamarmut pilersaarutaavoq. Taamaammatt kommunimut pilersaarummi nassaarineqarsinnaapput anguniakkat pingaarnerusut suni kommunip akisussaaffigisaani ineriartornermut pingaarteqartut.

Quppernemi tulliuttuni suliassa qarfinni ataasiakkaani anguniakkat aammalu suliassa qarfinni ataasiakkaani iliuusissat nassuiarneqassapput. Kommunimut pilersaarut taamaallaat anguniakkanut pingaarnernut tungavoq. Immikkoortortani ataasiakkaani pilersaarutit sukumiinerusut pillugit ingerlatsiviit suliassamut akisussaasut saaffigisariaqartut.



1. skoledag



Narsaq

## Erhverv og beskæftigelse

### Inuussutissarsiutit suliffiillu

Inuiaqatigiit kalaallit tamakkerlutik inuussutissarsiornikkut nutaamik tulleriaarisussanngorsimapput - pingaartumik Kujataamiut, pingaarnersiuiinikkummi inerisagassat tassaammata aalisarnerup inerisarnissaa malitsigisaanillu avammut tunisassiornerit, kalaallit tuniniaaviinut inuussutissanik naatitanillu tunisassiorneq, takornariaqarneq kiisalu aatsitassarsiornerup iluani periarfissanik inerisaanissaq.

Inuussutissarsiuteqarneq pitsaasoq anguniarlugu aqquutissaasinnaasunillu nassaassarsiornermi kommunip suliassaata pingaarnert ilagaat aporfiusinnaasut ajornartorsiutaasinnaasullu qulaajassallugit. Innuttaasut illoqarfimmilu inuussutissarsiortut pimoorussinerat akisussaaqataanerallu qulakkeerniarlugu kommunimut piumasaqaat pingaaruteqarlunnartoq tassaavoq suleqatigiinnerup aqqani politikikkut allaffissornikkullu ammasuunissamik aallaaveqarnissaq.

Piniarneq aamma 3 sømilinik killeqarfiup tungaanut sinerissap qanittuani aalisarneq inuussutissarsiornikkut suli annertuumik pingaaruteqartussaavoq, sualummilli sinerissap avataani 200 sømilit tikillugit killeqarfiup tungaanut aalisarnerup ineriartortinneqarnissaa periarfissaqarlualuni. Tamanna pillugu avammut tunisassiornermi siunertalimmik issittup imartaani aalisarneq, pisanik nunami suliffissuarnut tikiussisussaataanermik piumasaqaatitallik suliffissaqartitsilluartumillu kinguniilik, kommunimut inuussutissarsiutit immiut napatissinnaasutut Kommune Kujallip isigaa.

Inuussutissalerineq tassaavoq Kujataata ullumikkut piginnaaneqarlualfigileriigaa. Piginnaanert taakku ineriartorteqqinneqassapput, kiisalu suliareqqiinnikkut nutaanillu nassaarsiornermi alliarortitsisoqassalluni. Ukiuni kingullerni savaateqarfinnik matooraaneq unitsittariaqarpoq, savaatiliingortussallu aallartissamissaat anguniarneqassaaq, taamaaliornikkut Narsami toqoraavimmu toqoraqassanik nassiusuineq qulakkeerneqarnissammat. Kujataani nunaateqarnikkut immikkut ilisimasaqarneq inerisarneqassaaq, tunisassianillu nutaaliornikkut ineriartortitsinikkullu siuarsaasoqassaaq, kiisalu savaateqarfiit allisarnerisigut tunisassiat amerlisarnissaat kiisalu nutaanik tunisassiornermi, soorlu meqquinnik, nersussuit neqaannik, immummik, tuttuuteqarfinnit naatsiivilerisullu naatsiivianit tunisassiat pilersinniarneqassapput.

Inuussutissarsiutit ineriartorfiusut allat, assersuutigalugu pisuussutinik uumaatsulerineq, siunissami pingaaruteqartorujussuanngortussatut naatsorsuutigineqarpoq. Aatsitassarsiornermut tunngasut kujataani suliffissaqartitsinermut aalajangiisuusaqaat,

suliffiillu amerlaqisut taakkununga tapertaasussat assersuutigalugu sanaartornermut sullissinerimullu suliffeqarfiusut ussagartussaassapput.

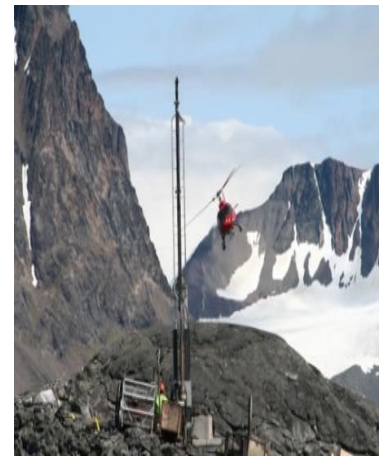
Takornariaqarneq, tassa inuussutissarsiut alla ineriartortoq aamma siunissami siuariarfiusussatut naatsorsuutigineqarpoq, tamannalu kommunip illoqarfiinut suliffissaqarnerup tungaatigut annertuumik sunniuteqassaaq, minnerunngitsumik Qaqortup Narsallu akornanni mittarfiup pilersinneqarneratigut, taamaaliornermi kommunip takornariaqarnermut atatillugu innuttaasunut kateriffiulissalluni. Savaateqarfinni nunaqarfinnilu takornariaqarneq inerisarneqassaaq, takornariaartaassullu pitsaannerusunik tulattarfeqarnissaat qulakkeerniarneqassalluni.

Aammattaq qarasaasialerineri periarfissarpasuit attaveqaammik kabelersuaqalerneratigut pilersimasut suli atorneqanngillat.

Siunissami ineriartorneq tunngavissalersorneqassappat inuussutissarsiutit nutaat kommunimut pilersaarummi siumut isumaliutigereerneqartariaqarput.



Upernaviarsuk



Kuannersuit

### Anguniakkat:

#### *Kommune Kujallip kissaatigisai:*

- inuussutissarsiornikkut ineriartorneq pitsaasumik atugassaqartitsisoq aallaavigalugu, matumani ineriartorneq aalisarnermik, aalisakkerinermik, nunaateqarnermik uumasuuteqarnermillu, aatsitassiornermik, takornariaqarnermik tunisassiornermillu tunngaveqartillugu.
- Inuussutissarsiornerup periarfissarititai pitsaasut qulakkiassallugit, piukkunnaateqaruartunik sulisoqarnikkut, nunaminertassaqartitsinikkut attaveqaatinik atortorissaarutinillu allanik pissaqartitsinikkut ilinniarnissamullu

periarfissaqartitsinikkut.

- Aningaasaqarnikkut siuariortorneq avatagiisnullu mianerinneq pingaartillugit inuussutissarsiornerup aqqissugaanerata inerisarnissaa.
- Aalisakkerineq avammut tunisassiornissamut sammivilik, ukioq kaajallallugu qulakkiikkamik tunisassiofik avataasiorluni aalisarneq pisanik tikiussinissamut pitsanngorsaanisammullupisussaaffiliisoq pilersinneqassaaq.
- Piujuaannartitsiviusumik aalisarnerup ineriartornermi tunngavigisai tapersersussallugit kiisalu aalisakkanik allanik misileraaneq aallartinneqassallutik.
- Kujataani illoqarfinni nunaqarfiillu ilaanni aalisakkeriviit nutaat, pingaatumik pitsanngorsaaqqiinerit ukiorlu naallugu ingerlatsinerit pilrsinneqassapput.
- Kujataata Kalaallit Nunaannut tamarmut nerisassaasivinnngortissallugu INUILI-lu qiteralugu Narsaq inuussutissalerineri qitiusunnngortissallugu.
- Nutaanik pilersitsineq allanillu nunalerineri nioqutissiornerit ineriartortissallugit nutaanillu sumiiffinni piukkunnaatilinni naasorissaaffiliorerit.
- Suliffeqarfinnik nutaanik aallartisaanerit avatagiisillu isumannaatsuutillugit aatsitassarsiornerit iluani suliffinnik pilersitsinerit peqataaffigissalugit.
- Kujataani suliffeqarfiit aalisakkerineri aatsitassarsinermilu sullissisunnngortinnissaannut peqataassalluni.
- Inuussutissarsiornermi sullissinerup ineriartortissallugu, tasunga ilaallutik ataqatigiissaarinerit atororissaarutit nutaalaaanerit.
- Kommuni tamarmi takornariartitsineq ataqatigiisooq nukittorsassallugu, pisuinnarluni takornariarnerit, piorsarsimassutsikkut kingorngussaniit umiarsuarmik takornariartaassuarnut, Kujataata nerisassaatai takornariartitsinerit ilanngullugit takornariartitsineri sammisassatut ineriartortitsinikkut.

### Killiffik iliuusissatullu pilersaarutit

Ukiuni kingullerni kommunimi avataasiorluni aalisarnermik inuussutissarsiuqarneq aallarteqqippooq, pequtugalugu saarullit, avalleraasartut aalisakkallu minnerumaat ataatsimoortut (ass. ammassat il.il.) kommunip avataani aalisarfinni nassaassaalermata.

2015-imi aalisarneq pillugu isumasioqatigiinnermi inuussutissarsiuqartut attuumassuteqartullu assigiinngitsut inuussutissarsiuqut siuarsanissaannut pingaarullit peqataapput, assinganillu novembarip aallartinnerani 2016 nunaateqarneq pillugu isumasioqatigiittoqartoq, kiisalu 2017-ip aallartinnerani nunami suliffeqarfiit aallartisarneqarsinnaasut pillugit isumasioqatigiittoqassaaq.

Aatsitassarsiornermut tunngatillugu qaqugukkut aatsitassarsiornermik pilersaarusiap inerisarneqartup sinaakkusiusat atugassarititaasut pisariaqartut angusinnaanerai naatsorsoruminaappooq. Tamanna isumaqarpoq aatsitassarsiornermik pilersaarutaajumaartussat pilersaarusiornissaannut aallartissarnissaannullu qisuariaateqarnissamut piffissarititaasoq sivikikannersinnaavoq. Nalinginnaasumik naatsorsuutigineqartarpoq pilersaarusiap imak siuarsimatigisartoq piiaanissamut akuersissut anguneqarsimagaangat kinguninngua piviusunnngortinneqarsinnaasarluni. Kisianni ukiuni kingullerni misilittakkat takutippaat pilersaarutinut tamanut attuuuusariaqanngitsoq.

Tamakku tunngaviusumik periutsit toqqaannartumik suliassamik aalajangersimasumik pilersarsiornissamik periarfissiisarput. Aallaqqaataaniit sivikitsumik piffissalerlugu pilersaarusiap allannguteqarnissaanik kalerriisinaaneq pisariaqarpoq, taamaaliornikkut aatsitassarsiornermi pilersaarutaaratarsinnaasut pisariaqanngitsumik kinguarsarneqannginniassammata, taamaanngippammi sumiiffimmi pineqartumi aatsitassarsiornerup piviusunnngortinneqarnissaa nalorninartorsioratarsinnaammata. Eqaatsumik periusarneq tamanna iliuusissatut pilersaarutip ilisarnaatigissavaa, tassa suliniutini ataasiakkaani immikkut anguniakkat tikivillugit.

Aatsitassarsiornermik suliniutissat eqqarsaatigalugit misissueqqaarnerit ingerlanneqarput. Suliat tamakku kommunip avannarpasissuani Isortumiit tunumi Kangerlussuatsiamut siammarisapput. Kommune Kujalleq aatsitassarsiornermik iliuusissanik erseqqissuliornikuuvoq. Aatsitassarsiornermik iliuusissat aqutugalugit kommunip suliniutaasa aqutamik ineriartornissaat qulakkeerneqassaaq, taamaaliornikkut paasisimasaqassuseq anguniarlugu aammalu nunap ilaani aatsitassarsiornermik inerisarnissaq sunniuteqarfiginiarlugu.

Killavaani aatsitassarsiornermik tunngatillugu inuiaqatigiinnut tunngasunut atatitsisnaanerit nallersuinerit (VSB) kiisalu avatangiisnut sunniutaasartunut pillugit nallersuinerit (VVM) aamma piiaanissamik akuerisummik agguuasinnissamut tunngatillugu isumaqatigiinniarnit naammassineqarsimapput, kiisalu isumaqatigiisummik IBA-mik taasamik aallartisarneqarluninik, ukiunilu aggersuni Kuannersuarni piiaanissamut tunngatillugu misissuinerit annertuut ingerlanneqartussaallutik.

Kommune Kujallip aatsitassarsiornermut uuliasiornermullu sammisarnik pikkorissaanermigut

ilinniartitseqqinnemigullu annertuumik piginnaangorsaaqqinnini nangeqqissavaa.

Kommuninut allanut sanilliulluni Kujataa inuussutissalerinikkut siuarsimeroqaaq, inissimaffillu tamanna sulii ineriartortikkusupparput.

Ukiuni kingullerni nunaqarfinni tunitsiivit qassiit namminersortunit pisiarineqarput, nunatsinnullu sammisitanik nutaanik tunisassiortoqalernissaa naatsorsuutigineqarluni.

2015-imi suleriaasissat nutaat suliarineqarput (link), taakkulu kommunip takornarialerisullu namminersortut akornanni ataatsimoorussamik ineriartortitsinnissaat qulakkeerneqassaaq, taamaattumik Destination South Greenland (DSG) 2015-imi pilersinneqarpoq, takornariaqarnermilu iliuusissat anguniakkallu piviusunngortinnissaat anguniarlugu 2016-imi kommunip DSG-llu akornanni kiffartuussinissamik isumaqatigiissut atsiorneqarpoq. Tamanna aqquutigalugu Kujataa ataqatigiisooq takornariassallugulu kajungernartoq, immikkuullarilluinnartunillu neqeroruteqartartoq pilersissallugu kissaatigineqarpoq. Takornariat kujataani nuannersunik misigisaqartinneqarnissaat, periarfissagissaarnissaat kommunitinnillu takornariagassat kajungernartut paasisutissiisarnerrillu pitsaasut qulakkeerneqarnissaat kommunip kissaatigaa. Tamanna takornarialerisut kommunillu qanimut suleqatigiinnerisigut qulakkeerneqassaaq - ataatsimoorussamik ataqatigiissaakkamillu anguniagaqarnikkut Kujataatalu avammut nittarsaanneratigut.

### **Suliffissaqartitsineq**

Suliffissaqartitsiniarneq eqqarsaatigalugu Kommune Kujalleq annertuumik ajornartorsiuteqarpoq, kommunillu suliffissaqartitsinikkut pitsaasumik politikkeqarnissi kissaatigaa, tassani kikkut sulisinnaasut suleqataassapput pilersuinissaminnullu tunngavissaqalissallutik. Anguniagaq pingaarneq tassaavoq sivisuumik suliffissaarusimaneq pinngitsoorniassallugu kiisalu qaninnerusoq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugu suliffeqarfiit sulisussanik pisariaqartitaminnik sulisussaqaarnissaat qularnaassallugu.

Suliffissaqartitsinikkut suliniutit atorlugit sulisussat pisariaqartitat pigineqartullu oqjmaaqatigiissinneqarnissaat qularnaarniarneqassaaq. Suliffeqarfiit sulisunik pisariaqartitaminnik piimasaqarnerisa iliuuseqarfiginissaat qulakkeerneqassaaq, suliffissaaleqisullu nalinginnaasumik suliffeqalernissaminnullu aqquut sivikinnerpaaq atussallugu. Taamaattumik aalisakkerivinni sulisussarsiorneq qaffasinnerpaaffianiitinniarlugi Kommune Kujallip aalisagartassanik pisassiissutinik tunniussisarnermi politikikkut sunniiniutit atussallugit kissaatigaa.

Suliaqarfiit/branchit assingusut ilaanni ullutsinni sulisussaaleqisoqarpoq, taamaalisukkullu suliffissarsiorlut amerlaqaat, taakkulu piginnaasaat suliffinnut inuttalerneranngitsunut tulluurtuusaratik. Taamaammatt Kommune Kujallip sulisussat piginnaangorsarneqarnissaannik qularnaariffiusumik ilinniartitaanikkut pitsaasumik politikkeqarnissaq kissaatigaa, taamaaliornikkut aalisakkeriviit amerlasuunik sulisussaqaartitsisut kommunimi pilersinneqarsinnaaniassammata.

### **Anguniakkat:**

#### **Kommune Kujallip kissaatigaisi:**

- sivisuumik suliffissaarusimaneq pinngitsoorniassallugu kiisalu suliffeqarfiit qaninnerusoq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugu sulisussanik pisariaqartitaminnik sulisussaqaarnissaat qularnaassallugu.
- at øge samarbejdet med virksomhederne om langtidsplanlægning for beskæftigelsen.
- suliffissaqartitsineq pillugu ungasinnerusumut pilersaarusiorneq pillugu suliffeqarfiit annerusumik suleqatigineqalissasut.
- Kommunimi ilinniartit pioreersut tapersersussallugit aammalu ilinniartitaanerit nutaat, neqerorutit nutaat kiisalu pikorissarnerit kommunimi ingerlanneqarnissaat kajungernarsassallugu.
- Ilinniagaqarsimanngitsut 50 tikillugit ukiullit piginnaangorsaanikkut, soorlu pikkorissaasarnikkut inersimasunillu suliffeqarfimmi ilinniartunngortitsisarnikkut suliniarfigineqarnerat pitsanngorsassallugu.
- Inuusuttut ilinniartut sapinngisamik amerlanerpaat ilinniakkaminnik naammassinnittarnissaat tapersersussallugu

- Suliffissaaleqisut qanoq inissisimanermi pilertortumik paasissallugu taamalu sulisinnaassusillit tamarmik sulilersitsinikkut, suliffeqarfimmi ilinniarnikkut, ilinniagaqarnikkut sulinerulluunniit piginnaangorsaqqinnikkut sulileqqinniassammata.
- Nunaqarfinni imminut pilersortunngornissamut periarfissat tapersersussallugit.

#### Killiffik iliuusissatullu pilersaarutit:

Kommune Kujalleq inuussutissarsiutini ineriartorfiusuni piginnaasat pisariaqartinneqartussat tunniussinnaajumallugit ukiuni kingullerni assorsuaq piginnaangorsaaneermik suliaqarsimavoq. Suliaq naammassisaq ukiuni kingullerni annerusumik aatsitassarsionermut tunngassuteqarsimavoq, ukiunili aggersuni aalisarnermut saatsikkiartuaarneqassalluni. Avataasiorluni aalisarnermik soqutiginninneq annertusarniarlugu immikkut suliniuteqartoqassaaq, aalisakkerinerullu tungaatigut ilisimalikkat annertusarneqassallutik. Aalisarnermut aatsitassarsionermullu atatillugu immikkut aallunneqartussat tassaapput taakkununga tunngatillugu oqaatsinik piginnaangorsaallunilu pikkorissaanissaq. Pikkorissaanerit sapinngisamik najugaqarfinni ingerlanneqartassapput.

Aatsassarsionermi pikkorissaanerit piginnaangorsaaneerillu pitsaasumik sunniuteqarsimanagerat naatsorsuutigineqarsinnaassaaq, peqqutigalugu Qaqortup Narsallu akornanni mittarfiliornissamut atatillugu aatsitassarsionermi sulisut immikkut piginnaasaqartut assinginik sulisoqarnissaq naatsorsuutigineqarsinnaammat.

Kommunip najukkani suliffeqarfiit assigiingitsut piginnaangorsaaneerikkut pisariaqartitsinerat arajutsisimangilluinnarpaa, taamaattumik brancheskolit, Naalakkersuisoqarfiit najukkanilu suliffeqarfiit suleqatigiillutik piareersartassavaat.

Aammattaaq kommunip kissaatigaa takornariaqarnerup iluani najugaqavissut immikkut piginnaasaat ilisimasaallu atorluarniarlugit ingerlaavartumik ilinniartittarnissaannut periarfissat nukittorsassallugit. Taakku najugaqarfimmi pikkorissaaneerikkut pissapput, taamaaliornikkut takornariaqarnerup isaatitsissutaasinnaanerata qaammaasaqarfigileranerik kinguneqassammat.

Qaqortoq kujataani ilinniartoqarfiuvoq, kommunilli kissaatiguarppaa kujatani tamarmi ilinniartitaanerit nukittorsarneqartuassasut, ilinniakkallu suli amerlanerusut pilersinneqassasut. Qujanartumillu maanna INUILI-p ATI Narsamut nuussimavaa, kiisalu Qaqortumi Piareersarfik qitiusumik højskolinut tunngasunik suliaqarfinngorsimalluni. Aammattaaq Campus Kujalliup pilersinneqarnera kommunimut assorsuaq iluaqutaavoq, ingammik Qaqortumi ilinniartuup allilerneqarnera amerlanerusunillu ilinniartoqalerneq eqqarsaatigalugu, ilassutaalu 2015-imi aallartisarneqarpoq, naatsorsuutigineqarlunilu 2017-imi naammassissasoq.

# Isumaginninnikkut pissutsit

## Toqqissisimasumik inuuniarnermi atugassat

Nunatsinni maanilu Kommune Kujallermi innuttaasut inuunermik aamma inuunermik atugarissaarfiusumik imminnut qaniginerpaasamilu ineriartorfigisinnaasaannik pilersitsinissamat periarfissinneqartariaqarput.

Innuttaasuli ilarpassui namminerisamik inuuniarnermik tarnikkut, inuttut minnerunngitsumillu aningaasatigut atugarissaarfigisaminnik, taamaalillutik imminnut pilersorsinnaalerlutik, pilersitsinissaminnut tapersorsorneqarlutillu tapersorsorneqarlutillu siunnersorneqartariaqarput.

Ilaqutariipasuit aningaasatigut killiinnik sillimmetaateqarput tamannalu assersuutigalugu innuttaasut sumiginnaaganerannik, inissaaleqisarnerrannik, aanngajaarniutinik atornerluisarnerrannik, imigassamik atornerluisarnerrannik aamma sakkortuumik nakuuserniartumillu pissusilersortarnerannik kinguneqartarpoq.

Taamaattumik Kommune Kujallermi inuit ataasiakkaat pillugit aqqiissutissanik nassaarniarluni innuttaasunik tigussaasumik oqaloqateqarnissaq suliassarineqarpoq.



### Anguniakkat:

- Ilaqutariinni avatangiisinilu qaninnerpaani pitsaasumik atugaqarluni peroriartornissaq qularnaarneqassasoq.
- Meeqqerivissaqartitsinikkut, siunnersuisarnikkut kajumissaataasunillu suliniuteqarnikkut ilaqutariit meerartallit sullinneqarnerat nukittorsarneqassasoq.
- Sumiginnaaneq (sumiginnaaneq, imigassamik atornerluineq, peqqarniilliorneq) pillugit immikkut iliuuseqassalluni, soorlu illoqarfinni pingasuni tamani ilaqutariinnut sullissiviliornikkullu assigisaatigulluunniit.
- Utoqqaat innarluutillillu sapinngisamik sivilisunerpaamik namminneq angerlarsimaffiminni najugaqartassasut, tamatumani avatangiisit (aqquserngit, pisuinnaat aqquserngi atorulersuutilu allat) utoqqaat innarluutillillu isumagalugit ilusilersorneqartassasut
- Utoqqaat innarluutillillu nammineersinnaanngitsut paarineqarfigisaminnik neqeroorfigineqassasut, taamaaqataanillu utoqqaat nammineersinnaanerusut najukkaminni inissanik naleqquttunik pissaqartinneqassasut.
- Illoqarfinni pingasuni utoqqaat iluini atukkat assigiissarneqassasut angerlarsimaffiillu nutaaliangortinneqassasut

## Ikiuineq pinaveersaartitsinerlu (ilaqutariinnut allanullu)

Kommune Kujallipi ikiuisarneq pinaveersaartitsinerlu aqqiissuussimavai ingerlatsivimmi ataatsimoortussanngorlugit, taannalu Qaqortumi qullersaqarfeqarpoq illoqarfinnilu pingasuni tamani immikkooortaqarfeqarluni kiisalu nunaqarfiit allaffiini aqqaniilinni nunaqarfimmiunut saaffiginittarfeqarluni.

Suliffissaaleqisunut, napparsimasunut ajutoorsimasunullu annertussusilerikkamik, pisariaqartitsineq naapertorlugu ikiorsiissutinik ataasiartumillu ikiorsiissutinik aamma suliffeerukkallarnermi ikiorsiissutinik kommunip ikiuisarnermi saniatigut aqqutissiunermik, katsorsaanermik allatigullu inunntut ataasiakkaanut ikiuineramik neqeroorteqartarpoq.

Taamalu Qaqortumi ilaqutariinnut sullissivimmik pilersitsisoqarsimavoq, taannalu meeqqanut inuusuttuaqqanullu aammalu ilaqaannut ajornartorsiortunut siunnersuisarpoq, aqqutissiuisarluni pikkorissaasarlunilu. Narsami multicenter "Ujuaat" pilersinneqarsimavoq taannattaarluni ikiuisarlunilu pinaveersaartitsinermik suliaqartarpoq, Nanortalimmiiporlu ornittagaq "Pilutaq" kiisalu Alluitsup Paani ornittagaq "Sikkersaq", taakkulu meeqqanut inooqatigiinnikkut ajornartorsiuteqartunik ilaqutalinnut ikiuisarput. Taamatuttaaq Narsami Qaqortumilu arnanut Qimarnguiit pisortanit tapiiffineqartut aamma arnat arnanik ajornartorsiuteqartunik namminneq kajumissutsiminnik sullissiffiusumik peqarpoq.

## Utoqqaat

Illoqarfinni pingasuusuni tamani Utoqqaat Illoqartiterpoq. Qaqortumi utoqqaat illuat Ajarsivasik nutaajunersaavoq aammalu inissanik 18-inik ilallugu nutarterneqaqqammerpoq, taamaalilluni maannakkut inissat 48-nngorlutik. Narsami Nanortalimmilu utoqqaat illui pisoqasaajupput aammalu inissanik amigateqarlutik, nutarterneqartariaqarlutik allineqartariaqarlutillu. Nanortalimmi iluarsaassinissamik aamma alliliinissamik suliniut allartinneqaqqammerpoq.

Siunissami najugaqarsinnaasut amerlassusaat "aaqqissuussaanikkut politikkimi" suleqatigiit "utoqqarnik peqqinnermillu" suliaqartut aallaavigalugit ingerlanneqassaaq.

Illoqarfinni pingasuni utoqqarnut inissiaqarpoq, taakku utoqqaat illuannut atanngikkaangamik ikiorteqartinnerisigut tapersorsorneqartarput.

Kiisalu illoqarfinni pingasuni utoqqaat katerisimaartarfiinik peqarnikuuvoq, taamaattorli maannakkut Qaqortumi Nanortalimmilu katerisimaartarfiinik amigateqarput.

Nunaqarfinni Alluitsup Paani, Saarlumi Eqalugaarsunnilu utoqqaat najugaqatigiiffeqarpoq. Qassiarsummi ataasiakkaanik utoqqarnut angerlarsimaffeqarpoq nunaqarfiillu sinnerini utoqqaat angerlarsimaffii sapinngisamik utoqqarnut naleqquttuunissaat kommunip isumagiarpaa.

#### **Innarluutilit**

Innarluutilit sapinngisamik namminneq angerlarsimaffiminniinnissaat inuiaqatigiinnullu akulerutsinneqarnissaat siunertaavoq, taamaammat illoqarfinni pingasuni tamani innarluutilinnut naleqqussakkanik inissiaqarpoq innarluutilinnut atorussanngortitaasimasunik ilusilersugaasunillu. Aammattaaq angerlarsimaffimmi nammineersinnaajumalluni iluaqutissanik kommune ikiuuttarpoq.

Illoqarfinni tamani inersimasunut annertuumik innarluutilinnut najugaqarfeqarpoq najugaqatigiiffeqarlunilu, kiisalu Qaqortumi Nanortalimmilu innarluutilinnut nakkutigisaasunik sulliveqarluni.

#### **Peqqissuseq nappaatillu**

Peqqissutsimik pitsaaliuilluni sulineq ilaatigut kommunimit isumagineqarpoq. Kommunimi pitsaaliuermut siunnersortit, meeqqeriviit, atuarfiit aamma ilaqutariinnik sullissiviit pitsaaliuermik qitiutsiutsuupput aammalu peqqissuseq, pujortarneq, atornerluineq il.il. pillugit ingerlaavartumik suliniuteqartarlutik.

Napparsimavimmi katsorsaaneq Namminersorlutik Oqartussat isumagisaraat. Illoqarfinni pingasuni tamani massakkut napparsimaveqarpoq nunaqarfinnilu nakorsiartarfeqarluni. Namminersorlutik Oqartussat peqqissaanikkut allannngortitereqqammermata Qaqortumi napparsimavik nunap immikkoortuani napparsimavittut toqqarneqarpoq napparsimaviillu sinneri marluk annikinnerusumik suliaqartitaallutik ingerlanneqassallutik. Aammattaaq kigutilerineq Namminersorlutik Oqartussanit isumagisarineqarpoq. Illoqarfinni pingasuni kigutileriveqarpoq, Qaqortumi Narsamilu atuarfinnut atasunik kiisalu Nanortalimmi napparsimavimmut atasumik.



## Kulturi sunngiffillu

Kulturi sunngiffillu kommunip ineriartorneranut pingaaruteqarput. Ilaatigut kulturikkut kinaassuseq inuit ataasiakkaat imminnut paasinnittaasiannut pingaaruteqarpoq ilaatigullu kulturikkut sunngiffimmilu sammisassat kujataata nunagiumaneqassusianut pingaaruteqarlutik. Aammattaaq kulturikkut sunngiffimmilu inuunermi kalaallit immikkuullarissusiat erseqqissarneqartarpoq. Kulturikkut sunngiffikkullu inuunerup pitsaassusia anersaakkut inuunermut nukittorsaataasarpog taavalu innuttaasut aalalluartut tamaani nunaqartuartissinnaallugit nutaanillu kajungilersitsinnaalluni. Meeqqat, inuusuttuaqqat, inersimasut utoqqaallu kiisalu innarluutillit kulturikkut sunngiffimmikkullu sammisassaqluarnissaannut kommuni tunngavisseeqataasinnaavoq.



Narsaq

### Anguniakkat:

- Peqatigiiffeqarneq ingerlalluaqqullugu uummarisooqqullugulu tapersersussallugu nukittorsassallugulu.
- Timersortartut nalinginnaasut unammisartullu nukittorsassallugit.
- Kulturikkut sammisaqartitsinermut tunngavissaqartitsinikkut kulturikkut inuuneq nukittorsassallugu - tassa eqqumiitsuliortutut saqqummiisarneq (Isiginnaartitsineq, nipilersorneq, qitinneq il.il.) aammalu amernik mersorneq, oqaluttuararneq, savat meqqulerisarneq sanaluttarnerlu eqqarsaatigalugit.
- Aningaasaqassuseq peqataasussaqaassuserlu naapertorlugit ukiumoortumik nipilersorfiusumik isiginnaartitsiviusumillu kulturikkut sapaatit akunneqartitsisassalluni ullortunersioirtitsisassallunilu.
- "Pinngortami kultureqarneq" - asimiinneq pinngortiarlu pillugit siunnersuinerit kalaallit kulturiat naapertorlugi ineriartortissallugu.
- Katersugaasivinni, atuakkanik atorniartarfinni, katersortarfinni timersortarfinnilu aqqissuinerit aqqutigalugit kulturimik saqqummiisarneq nukittorsassallugu.
- Ilaqutariittut inuuneq nukittorsassallugit, kulturikkut ataatsimoorussanik aqqissuisarnikkut meeqqat, inuusuttut, inersimasut utoqqaallu ataqatigiinnerat nukittorsarlugu.
- At skabe kulturelle aktiviteter, hvor kommunens byer og bygder kommer tættere på hinanden, og hvor udveksling og videreudvikling af vores kulturelle arv og identitet får udfoldelsesmuligheder. Kommunimi illoqarfiit nunaqarfiillu imminnut qaninnerulissutigisassaannik kulturikkut aqqissuisassalluni, kiisalu kulturikkut kingornussatsinnik kinaassutsitsinnillu paarlaasseqatigiinneq ineriartortitseqqinnerlu tamatumuunakkut periarfissinneqassallutik.
- At styrke kulturelt samarbejde med venskabsbyerne i Skandinavien, Færøerne, Island, Canada og U.S.A. og ikke mindst med Inuit (ICC) Skandinaviami, Savalimmiuni, Islandimi, Canadami USA-milu illoqarfittut ikinngutigisat minnerunngitsumillu Inuit (ICC) kulturikkut suleqatigineqarnerat



GU - Qaqortoq

nukittorsassallugu.

### Killiffiit iliutsillu:

Kommune Kujallermi illoqarfiit pingasuusut imartuumik kulturikkut peqatigiiffeqarnikkullu ingerlatsiviupput. Qangaaniilli katersortarfiit kulturikkut sammisarpassuarni qitiusimapput. Illoqarfiit pingasut tamarmik katersortarfeqarput. Aammattaaq Narsami Agenda 21 illoqarpoq Qaqortumilu højskole kulturimut illoqarlun, tassa Puilasooq, assingusunik kulturikkut sammisaqartitsiviusartumik. Aamma Qaqortumi kuup eqqaani innaallagissiorfikup kulturimut illunngortinnissaa kommunip sulissutigaa. Katersortarfiit imminnut pigisutut ingerlasuupput innuttaasullu tunniusimanerannik tunngaveqarlutik.

Illoqarfinni pingasuni tamani katersugaasiveqarpoq taakkulu kulturikkut oqaluttuarisaanermik nalinginnaasumik saqqummiiviusarnermik saniatigut kulturikkut saqqummiisarnernik allanik sammisaqartarlutik, soorlu eqqumiitsulianik saqqummersitsinernik pisunillu allanik. Aammattaaq illoqarfinni atuakkanik atorniartarfiit siammasissumik kulturimik sammisaqarfittut atorneqartarput atuakkanik atorniartitsisarnerup saniatigut allaasunik sammisaqartitsisarnermik.

Eqqumiitsulianut katersugaasivivinnik Kommune Kujallermi soqanngilaq, kulturikkulli sammisaqarfissanik pitsaanagerusunik kommuni pilersitsiniarluni ukiuni qassiinngortuni Qaqortumi kulturikkut sammisaqarfiusumik naluttarfiliornissamik sulissuteqarsimavoq. Taama ittoq naluttarfiup saniatigut saqqummersitsisarfeqarluni, filmertarfeqarluni, timersortarfeqarsinnaavoq ullumikkut kommunip pigisaanit pitsaanagerusunik. 2009-imi titartaasartunik unammisitsineq aallaavigalugu titartagaq ajugaasutaasoq piviusunngortinniarlugu sulissutigineqarpoq.

Illoqarfinni pingasunissaaq timersorfissaqarpoq soorlu timersortarfinnik, atuarfinni ininik kiisalu arsaattarfinnik (sioraasunik). Aammattaaq Alluitsup Paani timersortarfeeraqarpoq. 2010-mi Kalaallit Nunaanni ivigaasalinnik arsaattarfiit siullersaat Qaqortumi atoqqaartinneqarpoq inuusuttunillu arsarnikkut assorsuaq siuaallaatigineqarluni. Illoqarfinni amerlanerusuni ajornanngippallu nunaqarfinni annerusunik arsaattarfinnik taama ittunik sanasoqarnissaanik suliniutaajuarsinnartunut kommune tapersersuivoq.

Imaani sunngiffimmi sammisat aamma Kujataani pingaaruteqaqaat. Illoqarfinni pingasuni umiatsiaatillit peqatigiiffeqarput sunngiffimmilu angallatit umiarsualivissaqarnissaannik pilersaarusiornermut kommuni tapersersortaasarluni. Qaqortumi aamma qajartortartut peqatigiiffeqarput umiarsualivimmi illuaraateqarlutik qajartornerlu sunngiffimmi sammisatut nuannersutut kulturimillu attassinertut ataavartinneqarluni.

Illoqarfinni pingasuni kiisalu Alluitsup Paani inuusuttut sukisaarsaartarfeqarput. Tassani kulturikkut inuuneq

sorlalerneqartarpoq. Tassalu ilaatigut klubbit aallaavigalugit Kujataani inuusuttut nipilersorumatussusiat aallarnerneqarsimavoq. Illoqarfinnissaaq pingasuni nunaqarfinnilu ataasiakkaani unnukkut atuartitsinermi sunngiffimmi atuartitsinikkut pisariaqartitat naammassineqartarput kiisalu soorlu ammerinikkut, ujaqqanik silisinikkut qitinikkullu kulturimik saqqummiisarneq annerulersimalluni.

Nunaqarfinni kulturikkut sunngiffimmilu sammisat atuarfinnik illunillu sullivinnik aallaaveqarnerusarput. Aamma nunaqarfiit ataasiakkaat katersortarfeqarput nunaqarfiillu amerlanerit arsaattarfeqarlutik. ([link til bygdeskema med faciliteter](#)).

Kulturikkut sunngiffimmilu sammisaqarnerup nunanut allanut tungasortaa illoqarfiit ikinngutigiiit suleqatigiinnerisigut annertuumik ingerlanneqartarpoq. Kommuniusimasut pingasut illoqarfittut ikinngutiminnut suleqateqarluarsimapput Kommune Kujallermiit kingornunneqarsimasumik kommunimullu nutaamut naleqqussarneqarsimasumik. Taamalu illoqarfittut ikinngutigisatoqqat akornanni inuusuttut akornanni atuarfiit aqqutigalugit paarlaasseqatigiittoqartarpoq kiisalu kulturi eqqarsaatigalugu eqqumiitsuliortut, erinarsoqatigiit kulturimillu allatigut sammisallit akornanni paarlaasseqatigiittoqartarluni.

## Atuartitaaneq paaqqinnittarfeqarnerlu

Inuiaqatigiinni kalaallini ilinniartitaaneq ukiuni makkunani aallunneqaqaaq, tamatumani kommune pingaarutilimmik inissisimavoq. Meeqqat atuarfii eqqortumik imaqartariaqarput eqqortunillu illutaqartariaqarlutik aammalu illoqarfinni, nunaqarfinni kiisalu savaateqarfinni atuartitaanissamik neqerooruteqartoqartariaqarluni.

Meeqqat atuarfiannut tunngatillugu meeqqanut inuusuttunullu pingaaruteqarlunnarpoq meeqqat atuarfiannereerunin nunatsinni sumikkaluarunilluunniit periarfissaasa assigiinnissaat. Tamanna najugaqarfiusuni minnerni meeqqat atuarfiata ineriartortinnerani immikkuullarissunin unamillernartoqarpoq.

Kisianni meeqqanut sulit atualingitsunut paarsinissamik neqerooruteqarnissaaq meeqqat atuarfiattullu pingaartigaaq. Meeqqanut sulit atualingitsunut perorsaanikkut ineriartortuutaasunik ulluunerani neqerooruteqartarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaat pissutigalugu kommunimut tamarmut atuuttumik pilersaarusiortoqarsinnaavoq, paaqqinnittarfinni paarineqarnissamik neqerooruteqarfiuninnerani aammali atualertussat ineriartortussaat atualernissaminnullu piareersimalernissaat siunertaralugu sammisaqarfiusunik.



GU Qaqortoq



### Anguniakkat:

- angerlarsimaffiit suleqatigalugit ineriartortinneqartuutunik atuarfiit illutaqarnissaat, imaqarnissaat ilusilersugaanissaallu qularnaassallugu
- meeqqat atuarfii atuartitsinermikkut ilinniartinnit ineriartortinnissamat patajaatsumik tunngaviussiuissasut
- ilinniartinnit suleqatigiinerisigut atortorisarutinillu ataatsimoorussanik pilersitsinikkut ilinniartarfiit akornanni nukit kattutissallugit.
- ilaatigut ungasissumiit ilinniartitsisarnermik aallarniinnikkut nunaqarfimmiut savaateqarfimmiullu meerartaasa ilinniartitaanikkut periarfissaat ineriartortissallugit.
- illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani perorsaanikkut peroriartuutaasunik sammisaqartitsinerit neqeroortigissallugit.
- atuarfinni paaqqinnittarfinnilu sulisut sulinermit ineqarnermilu kajungernartunik atugassaqaarnissaat qularnaassallugu kiisalu sulisut piginnaanillit piginnarnissaat qularnaassallugu.

### Paaqqinnittarfeqarnermi killiffik iliuusissallu:

Illoqarfinni pingasuusuni meeraaqqeriveqarpoq, meeqqeriveqarluni, saaniatigullu Qaqortumi ataatsimoorutunik meeqqeriveqarluni. Nunaqarfiit eqqarsaatigalugit taamaallaat Alluitsup Paani Narsarsuarmilu ulluunerani paaqqinnittarfeqarpoq. Ulluunerani paaqqinnittarfinnik aqqissuussinerup allanngortinneqarnissaa pilersaarutaanngilaq.

Kisianni meeqqeriviit arlallit pisoqalisimapput, nungullarsimallutik ataasiakkaallu oqoqalersimallutik, taamaattumik meeqqeriviit arlallit nutarsarnissaannik suliniutit annertuut pisussanngorput. Tassunga tunngatillugu meeqqerivinni kiffartuussineq pitsanngorsarniarlugu meeqqeriviit ataatsimoorinneqarsinnaanerit isumaliutersuutigineqassaaq.

Illoqarfiit ineriartortinnerat ilutigalugu meeqqeriviliortitsinissamik pisariaqartitsineq ingerlaavartumik nalilersorneqartassaaq, soorlu innuttaasut nooratarsinnaanerit inuillu katitigaaneranni allannguutit matusinermik tunngaviliisinnaanersut. Qaqortup illoqarfittut ineriartortissai marluupput: i A11 (Qummut) aamma A5 (Allerisangivit), tamaani

pisariaqartitsineq najoqqutaralugu siunissami meeqqerivissanut nunaminertanik immikkoortitsisoqareerpoq.

#### **Atuarfeqarnermut tunngatillugu killiffik iliuusissanillu pilersaarutit**

Illoqarfinni pingasunik atuarfeqarpoq 1. klassimiit 10. Klasse tikillugu atuartitsiffiusunik. 2016-ip naalernerani atuarfinnik aserfallatsaaliinerit nutarsaanerillu Nanortalimmi, Qaqortumi Narsamilu naammassineqarput, illuutillu annertuumik pitsanngoriaateqarnerannik kinguneqarluni.

Ilinniarsimasunik ilinniartitsisussarsiorneq suli ajornartorsiutaavoq, naak Qaqortumi ilinniarsimasunik kajungerilersitsineq iluatsissimagaluartoq.

2014-imi nunaqarfinni aqqanilinni tamani atuarfeqarpoq. 2015-imi Saarlumi atuartsaaleqineq peqqutaalluni atuarfik matuneqarpoq. Nunaqarfinni atuariit arlallit aammattaaq nungullarsimaqaat aserfallatsaaleqarnissaallu pisariaqalersimalluni, tassungalu ilanngullugu atuartut ikiliartorput ilinniarsimasunillu ilinniartitsisussaaleqisoqarluni, taamaattumik piukkunnaateqartumik atuartitsinerup attatiinnarniarneqarnera ajornartorsiutaavoq. Nunaqarfinni atuariit amerlanerit tallimat 20-llu akomanni atuartsuuteqarput. Kisianni Igalikumi Qassimiunilu atuariit taama malittariillutik pingasunik marlunnillu atuartsuuteqarput. Kiisalu 2016-imi savaateqarfinni meeqqat 18-it angajoqqaaminnit atuartinneqartarput. Kommune Kujalleq atuarfeqarnermut tunngatillugu pilersaarusiorniarpoq, siunissami atuartitsinermik aaqqissuussaaneq isummerfigissallugu, uuma ataani nunaqarfiit atuariisa attatiinnarnissaat eqqarsaatigalugu.

Meeqqat atuariisa saniatigut Kommune Kujalleq arlalinnik inuusuttunut aamma ingerlariaqqiffiusunik ilinniarfeqarpoq. Qaqortoq ilinniartitaanermut tunngatillugu illoqarfittut pingaarnertut inissisimavoq - tamaaniimmata Ilinniarnertuunngorniarfik, Niuernerimik Ilinniarfik kiisalu Piareersarfik. Tamarmik illoqarfiup qiterpasissuani kuup kujataa-tungaani inissisimapput, taamaani kollegiat inissisimapput. Ilinniarfinnik avatangiiseqarneq ingerlaavartumik inerisarniarlugu kommunimut pilersaarummi nunaminermik immikkoortitsisoqarnikuvoq, tassaniittussanngorlugu Ataatsimoorussamik Ilinniartitaanermik Sullissivik/Fælles Uddannelses Center, tassani ilinniarfeqarfiit ataatsimoorussamik sulliveqarfeqarniassammata aamma ilinniarfeqarfiit suliaminnut tunngatillugu paarlaasseqatigiiffeqarniassammata.

Narsami inuusutissalerinermik ilinniarfik INULI kollegiarpaalunnik ungaluneqarsimasoq inissisimavoq, aammalu tamatuma nalaanut atuarfik ATI nuunneqarnikuvoq. Nunap ilaa tamanna ilinniartitaanerup illuuteqarnikkut annertusarnissaanut kollegialiornissamullu suli periarfissaqarluarpoq. Narsami aammattaaq Piareersarfeqarpoq.

Nanortalimmi inuusuttut meeqqat atuarianni naammassereersimasut atuartitaanikkut Piareersarfik periarfissataraat

## Kulturarv

### Kulturikkut kingornussarsiat tammatsaalineqarnissaat

Kujataa qanganitsanik qallunaatsiaat Inuillu kulturianneersunik takusassaateqaaq. Oqaluttuarisaanikkut kinaassuseqalersitsisarput, kiisalu tamaani nunallit takornariallu takornariagassaattut assorsuaq pingaaruteqarlutik, taakkuli kujataanut iluaqutaalluassagunik paarilluartaqarput orniginnaanngortinneqassallutillu.

Kujataani illoqarfiit nunaqarfiillu aamma kulturimut tunngasunik eriagisariaqartunillu avatangiiseqarput. Illoqarfinni nunaqarfinilu amerlanerni tunngavilerneqarneriniit maannamut piusimasunik illoqartiterpoq. Tassa illoqarfiit nunaqarfiillu tassaapput kulturikkut avatangiisivot oqaluttuarisaanitsinnik oqaluttuurtuusut taamalu allanngutsaaliorneqartariaqarlutik.



Aka Hoegh

#### Anguniakkat:


- qanganitsat qallunaatsiaat inuillu qimataat isumannaallissallugit saqqumilaartissallugillu, tamatumunngalu ilanngullugu UNESCO-p silarsuarmioqatigiinnut kingornussarsiarititaannut ilanngunneqarnissaat qularnaassallugu.
- illuutit, illoqarfiit immikkoortui nunamimnertallu avatangiisitigut kulturikkullu pingaarutillit inuussutissarsiornikkut ineriartorfiusinnaasut killilinngikkaluarlugit kommunimiit atuinermut piusasaqaasiortarnikkut qularnaassallugit.
- suut atorneerussimagaluit allatut atorneqalersinniassallugit taamalu kulturikkut avatangiisit allanngutsaaliussallugit (soorlu Alluitsoq allalu).
- allanngutsaaliugassanut aningaasat qularnaassallugit.
- kujataani naatsiiveqartarnek tammatsaalissallugu ineriartortissallugulu.



Hvalsey

### Killiffik iliuusissallu

Nanortalimmi (Umiarsualivitoqaaq), Qaqortumi (Tissaluttuliaq), Narsamilu (Kolonihavnen) illoqarfiup qeqqani oqaluttuassartatsinnut tunngasunik eqqissisimatitaasunik eriagisassaqqissunik aamma allanik illoqarpoq. Illulianik eqqissisimatitsisoqassanersoq Nunatta Katersugaasivianit (eqqissisimatitsinermut ataatsimiititaliamit) aalajangiivigineqartarpoq, kommunilli pilersaarusiorneqarnerani illunik eqqissisimatitassaqqissunik peqarnersoq misissorneqartarpoq. Aammattaaq illoqarfiup ilaani eqqissisimatitaannngitsunik illulianik peqarpoq, illulialli immikkut illersorneqarnissaat politikikkut kissaatigineqarsinnaavoq. Aammattaaq illuliat illoqarfiullu ilaaniittut kommunip pilersaarusiorneqarnerani kulturikkut kingornussassanut ilanngunneqarnissaannut qulakkeerinnittumik aalajangersagaqarpoq.

Illut eqqissisimatitaasut, eqqissisimatitassatut piujuartinneqartussatullu piukkunneqartut pillugit linkimi allattorsimaffiit uani takukkit 

[160913\\_fredede\\_og\\_bevarede\\_huse\\_kp17.pdf](#) .


Maannakkut Nanortalimmi quersuit (B10 og B11) Narsamilu katersugaasiviup illutaasa eqqissisimatinneqarnissaat sulissutigineqarpoq.

Ullumikkut pukkitsunik portusuunillu illuliornermi ersarissunillu qalipaasiisarneq illulioraatsimi ilisarnaataalersimavoq. Nunani taakkunani nutaanik illuliorititeneq illulioraatsimut pineqartumut tulluuttariaqarlunilu nutaaliarpasissunik illuliorsinnaanissaq periarfissaasariaqarpoq.

Aammattaq nunaqarfanni eriagisassaqqissunik illoqarpoq. Amerlanerit kommunip pilersaarusiorneqarneranut ilanngunneqarnikuullutillu ataasiakkaat eqqissisimatitassanngortinneqarnissaat pillugu qinnuteqaasiortoqassaaq. Immikut Alluitsumi / Lichtenauimi illut ataasiakkaannguit kisimik atorneqalersimaneerit pillugit isummertoqarnissaa pisariaqarpoq, ataatsimulli isigalugu illut pingasut immikkuullarissut eqqissisimatitaalluinnarput. Ukiuni arlaqartuni illut atuinnaarsinnaanissaannut periarfissanik, taamatuttaaq nunaqarfiit atatiinnaarneqarnissaannut suliniarnermilu kommune ujartueqatasaasarsimavoq. 2014-imi Alluitsup ataavarnissaa ineriartortinnissaalu pillugu peqatigiiffilioraartoqarpoq. Suliaq tamanna piffissap pilersaarusiortiusussap ingerlanerani nannginneqassaaq.

Kujataani silaannaap immikkut ittumik issaasattuunera peqquataalluni naatsiiveqarfissaqqissuuvoq. Illoqarfiup ineriartortinneqarnerani kulturi piujuartinneqartariaqarlunilu najugaqarfanni allani nutaanik ineriartortitsisoqarnissaanut periarfissaqartinneqartariaqarpoq.

#### **Qallunaatsiaat Inuillu nunaqarfii**

Qallunaatsiaat Kalaallit Nunaanniikkaangamik "Kujataaniinnerusarsimapput" (Østerbygden), taamaammatt ukiuni arlaqartuni Kujataani sumiiffiit tallimat Namminersorlutik Oqartussat suleqatigalugit UNESCO-mut nunarsuarmi kingornussassat allattorsimaffiinut ilanngussisoqarnissaat kommunimit sulissutigineqarsimavoq. 2015-imi toqqarneqarnissamut tunngavilersuutit paasissutissallu naammassineqarput, 2016-imi januaarip qaammataani UNESCO-mut nassiunneqarlutik. 2016-imi nunap ilai Nunatta Katersugaasivianit immikkut toqqarneqarput "kulturikkut kingornussassatut illersorneqartussat immikkuullarissut allat"-tut ilaatinneqarlutik. Nunat Nunarsuarmi kingornussassat allattorsimaffiinut kommunip pilersaarusiorneqarnerani ilanngunneqarsimagaluarpataluunniit pilersaarusiornermi naleqqutinngitsumik atorneqannginnissaat kiisalu kultureqarnikkut takornariaqarnikkullu atorluarneqartarnissaat qulakkeerniarneqartassaaq. Tassunga tunngatillugu nunap ilai pillugit ingerlatsinissamut pilersaarusiortoqarpoq, taannalu ingerlaavartumik nutarterneqartassaaq. Ingerlatsinissamut pilersaarut takuuk her  [forvaltningsplan kujataa\\_engelsk\\_04032016.pdf](#) (1.1 MB).

Aammattaq Nanortallup kujataani qallunaatsiaqarfiusimasumik nunarujussuaqarpoq - Ikigaat / "Herjolsnes". Nuna pineqartoq neriuinermik eqqugaanissaa ernumanaateqarpoq, ullumikkullu tikikkuminaatsorujussuulluni, taamaammatt nuna tamanna kommunip pilersaarusiorneqarnerani immikkut illersugassatut taaneqarsimavoq, nunallu illersorneqarnissaa ineriartortinneqarnissaalu siunertaralugu ingerlatsinermut pilersaarusiortoqassaaq.

Aammattaq Inuit najugaqarfisimasaanni uppernarsaatissarpassuaqarpoq. Nunatta Katersugaasiviani nunap assinginut ilanngunneqarsimasuniittuni takuneqarsinnaapput, nunallu ilaanni nutaanik suliaqartoqalerpat ataqqillugit innarlitsaalineqassapput. Kujataani kultureqarnikkut takornariaqarnikkullu siuarsaasoqarnissaa siunertaralugu siunissami Inuit nunaqarfiinik nittarsaassisoqarnerusariaqarpoq.

## Assartuussineq

### Angallassitutit assigiingitsut atorlugit assartuussisarnerit

Illoqarfiit, nunaqarfiit savaateqarfillu imminnut iluaqusersorneqarniassammata – taamaalillutik ilinniartitsinerit, suliffissaqartitsinerit, namminersorluni inuussutissarsiutinut takornarianullu neqeroorutit nukittorsarneqarniassammata attaveqaatit kommunimik attaviliisuussapput. Kommunimi sumiiffiit ilaanni innuttaasut imminnut attuumassuteqarnerat aamma nukittorsarneqarsinnaapput aamma sumiiffik tamarmik avataaniit tikeraaniit tikinneqarsinnaasunnortinneqarsinnaavoq – namminersorlutik inuussutissarsiuteqartuuppata, takornariaappata, ilaqtariuuppata ikinngutigiiuppataluunniit apeqqutaatinnagit.

Nunarsuarmut avatitsinnut eqqortunik attaveqaateqarnissaq aamma pingaaruteqarpoq – nunatta sinneranut soorlu aamma imarpik ikaarlugu. Kujataani illoqarfinniit aamma timmisartukkut umiarsuartigullu sineriak sinerlugu avannamut attaveqarlunilu Atlantikoq ikaarlugu nassiussanik assartuussisoqartarpoq inunnillu angallassisoqartarluni.

Ukiuni makkunani illoqarfinni biillit angallattut amerliartupiloorput. Tamanna illoqarfiit aaqquissuunneqartariaqarnerannik nutaanik piumasaaqatitaqarpoq: aqquserngit silinnerusut pitsaanerusullu, pisuinaat sikkilertullu aqquataannik qulakkeerinninerit, biiliniq inissiiffiusinnaasut pisortallu angallassinerat.



Heliport



Sarfaq Ittuk

#### Anguniakkat:

##### Kommune Kujalliap kissaatai

- Qaqortup eqqaani mittarfiliornissaq.
- Nanortallip, Narsap aamma Alluitsup Paata eqqaanni nalinginnaasunik mittarfiliortitertoqassasoq (timmisartunut suluusalinnut)
- Qaqortup Narsallu akornisigut aqquserniortoqarlunilu angallatinut aqqusiortoqassasoq
- Pingasoqiusamik angallanneq, tassa imaatigut, nunakkut silaannakkullu angallatigineqarsinnaasunik illoqarfiit akornanni nunaqarfillu angallavigineqartarnerini atuiffiusoq ineriartortissallugu.
- Ilaasunik usinillu angallassinerup - ajornanngippat ataqtigiissillugit - aalaakaasumik ingerlanneqarnissaa tapersersussallugu.
- Illoqarfinni nunaqarfinnilu umiarsualiviit aalisarnermi, assartuinermi, inunnik angallassinermi, aamma takornialerinermi, atugassatut aserfallatsaalissallugit ineriartortissallugillu.
- Illoqarfinni pingasuusuni aqquserngit amerliartortissallugit aserfallatsaalissallugillu.
- Aqquserngit ineriartortissallugit, taamaalillutik siumissami Narsaq, Qaqortoq aamma Narsarsuaq imminnut atassuserneqarlutik aamma Igalikup Alluitsup Paatalu akornanni savaateqarfinnik atassusiisumik aqquserniortoqassasoq.
- Kujataani ukioq tamaat nunanut allanut toqqaannartumik timmisartut attaveqarnissaq qularnaassallugu aammalu piffissaq eqqorlugu taakkunaniit kommunimi illoqarfinnut ingerlasinnaanissaq qularnaassallugu.
- Illoqarfinni angallanneq isumannaallisarnerussallugu.

#### Killiffiit iliutsillu

Kujataani nunatta sinneranisulli timmisartutigit angallanneq ukiuni kingullerini qulikkaani sallitinneqarnerpaasimavoq. Piffissami tassani Narsarsuup Mittarfia Kujataaniit nunanut allaliartunut aqquptaasimavoq kujataaniilu angallannikkut pingaaruteqarsimalluni. Narsarsuup Mittarfia sulii ukiopassuarni angallannermi qitiujuarallassaaq. Narsarsuarmi Mittarfik siunissami ukiuni arlalinni angallannermi pingaarnersaagallassaaq.

Kommunip aaqquissuusaanera nutaaq Kujataaniilu inuussutissarsiornikkut periarfissat nutaat assartuussinermut tunngatillugu nutaanik piumasaaqatinik nassataqarput, taamaattumik kommune Namminersorlutillu Oqartussat Qaqortup eqqaani mittarfiliornissaq sulissutigisimavaat. 2015-imi Naalakkersuisut aalajangiippat Qaqortup eqqaani mittarfiliortoqassasoq – taamaaliornikkut kujataani innuttaasut amerlanerpaat toqqaannarnerusumik akikinnerusumillu angalasinnaalissapput.



2016-imi suliniummut isumassarsiami mittarfik 1500 meterisut takitigisoq titartarneqarsimavoq taamaalilluni, soorlu Islandimut Atlantikoq qulaallugu timmisartornissamut periarfissaqarnissammat. Qaqortumi Tasersuup avannaani sumiiffissaq toqqarneqarsimasoq piumasarineqartumik taassuminnga naammassinnittussaavoq, aammalu Qaqortumut aqqusineqarsinnaalluni Narsamullu aqquserngit angallatillu atorlugit aqquserneqarsinnaalluni. Taamatuttaaq mittarfik sumiiffissaalu toqqarneqartoq 1799 meterinut tallineqarsinnaavoq.

Qulimiguulinnit akisuunit sullinneqarneq annikillisareroqqinniarlugu Nanortalip, Narsap Alluitsup Paatalu eqqaanni mittarfiliortiternissat qinnuteqaatigineqassasut Naalakkersuisut aalajangerput. Kommunimut pilersaarummi mittarfissanut taakkununga nunaminertanik inniminniisoqarallarsimavoq; kisiannili inaarutaasumik inissinissanut sukumiinerusumik misissuinissat utaqqimaqqarneqarput.

Kommune Kujallermi illoqarfiit imminnut qanilluinnartuunerat aammalu illoqarfiit nunaqarfiillu imminnut qanittunnguunerat pissutigalugu angallatit atorlugit angallanneq qulimiguullit atorlugit angalanermiit akikinnerullunilu pitsaaneruvoq. Taamaammat kujataani angallatit atorlugit innunik angallassinerep alliertortinneqarnissaa kiisalu kitaata sinneranut attaviit tigummiinnaarneqarnissaa ineriartortinneqarnissaallu kommunimit sulissutigineqarpoq. Angallaviusinnaasut takuneqarsinnaapput [uani](#). Umiarsuit atorlugit angallassisoqartalissappat assartuisoqartalissappallu illoqarfinni pingasuni nunaqarfinnilu umiarsuliviit aamma pitsanngorsarneqartariaqarput. Kommunimut pilersaarut ineriartortitsinissamut periarfissanik taamaattunik imaqarpoq.

Illoqarfinni pingasuusuni umiarsuliviit illoqarfiit ineriartorneranni qitiugaluarlutik allilernerqarsinnaanerit killeqarpoq, taamaammat kommunimut pilersaarummi aamma Atlantikoq ikaarlugu umiarsuarnut talittarfimmik angisuummik sanaffissaq isumaliuutigineqarpoq, tassaniissinnaassappullu containererpassuit, uuliasiortunik sullissivik kiisalu attarmoorukkuutaartunik nioreaavik. Nupiluup eqqaani nunaminertaq annertunerusoq suliaasaqarfimmuut taamatut ittumut inniminnerneqarsimavoq. Kommunimut pilersaarummut tapiliussami immikkualuttunik aalajangersaanikkut sumiiffik sukumiinerusumik pilersaaruserfigineqarsinnaavoq.

Pingasosiusamik angallannermi aqquserngit periarfissat pingajoraat. Kujataani ukiorpassuit ingerlaneranni savaateqarfiit akornanni aqquserniortoqartarsimavoq annermik savaateqarfiit akornanni nunaqarfinnullu qaninnernut attaveqaataasunik. Kommunip savaatillit suleqatigalugit aqquserngit taakku ingerlaavartumik alliertortippai. Sumiiffiit pineqartut pingaartumik tassaapput Qeqertaasaq, tassanilu siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu lgaliku Alluitsup Paalu aqquserngit atorlugit attavilerneqarsinnaapput. Aammattaaq Narsap qeqertaasaani Qassiaruullu eqqaani annertuumik aqquserniortoqarsimavoq.

Kommunissaaq isumaqarpoq Kujataani aqquserngit pitsaasut aamma ineriartorfissaqarluassaqsut. Ilaatigut inuussutissarsiornermik, ilinniartitaanermik suliffeqarnermillu ataqaatigiinnerulersitsisinnaapput, ilaatigullu illoqarfiit avataanni ineriartortitsilersinnaalluni (aatsitassarsiorneq, savaateqarneq il.il.) kiisalu suut ornigassat tikikkuminarnerulerpata takornariartitsineq pitsanngorsarneqassalluni.

Taamaammat Qaqortup Narsallu akornanni aqquserngit ikaartaatillu atorlugit attaveqalernissaq kommunimiit sulissutigineqarpoq, kiisalu illoqarfinnit taakkununga Narsarsuarmut. Kommunimut pilersaarut aqquserngit taamaattut inigisinnaasaannik titartagaagallartunik imaqarpoq, inissaallu sumiippiarnissaat toqqarneqartinnagu 2014-imi annerusumik misissuisoqarsimavoq.

Inuiaqatigiinni nutaaliaasuni angallannermi pingaaruteqartut ilagaat qarasaasiat atorlugit attaveqaatit. Kujataa Islandimiit Nuummumut aammalu Canadamut kabelilernerqarsimagama aalajaatsumik pitsassuarmillu qarasaasiakkut silarsuup sinneranut attaveqarpoq. Kommunip ilisimavaa internettimut attaveqarneq illoqarfinnut, nunaqarfinnut savaateqarfinnullu ineriartoqqinnissaq eqqarsaatigalugu pingaaruteqaqimmat.

# Pilersuinermi eqqaavilerinermilu isumaginni-

## Pilersuineq eqqagassalerinerlu isumannaatsoq

Inuiaqatigiinni nutaaliasuni pilersuineq eqqagassalerinerlu pitsaasusuariaqarput. Qorlortorsuarmi imermik innaallagissiorfeqalerneratigut nukissiorneq siuararujussuarsimavoq. Illoqarfinni nunaqarfinnilu imermik pilersuineq ineriartortittuarneqarsimavoq kiisalu kiassaaneq namminerisamik kiassaateqarnikkut, kiassaateqarfissuarnut attaveqarnikkut kiisalu Qaqortup ilaani ungasissumiit kiassarneqarnikkut pisarluni.

Eqqagassalerineq eqqarsaatigalugu illoqarfinni ataasiakkaani pissutsit pitsanngorsarnissaat ajornakusoorsimaqaaq. Kommunit kattunnerisigut illoqarfiit akornanni ataqatigiissaakkamik aaqiinissamut suliassanillu agguataarinissamut periarfissaqalersimavoq.

Pingaartumik pilersuineq eqqagassalerinerlu eqqarsaatigalugit nunaqarfinnut savaateqarfinnullu ataasiakkaanut nalequssakkamik aaqiinissaq ilungersuutigisariaqaaq.



Deponi i Nanortalik



Affaldsforbrændingen i Qaqortoq

### Anguniakkat:

- illoqarfiit siunissami aningaasaqarneq avatangiisillu mianeralugit naammattumik innaallagiasaqqartitsissalluni, kiassaasinnaassalluni imissaqqartitsissallunilu
- imermik innaallagissiorfiit nukissiuillu ataavartut allat atorlugit innaallagissiorneq annertusassallugu
- erngup aallaavii illersussallugit
- kissaq sinnerussaqq atorluartassallugu, nukimmik ileqqaartassalluni allatullu iliortassalluni peqqumaatinik atuneq mingutsitsinerlu millisarniarlugit
- Kommune Kujallermi tamarmi pilersuineri akit assigiinnissaat anguniassallugu
- illoqarfinni pingasuusuni sumiiffiit tamarmik siunissami eqqakkanut kuuffilersussallugit
- eqqakkanik immikkoortiterisarneq siuarsassallugu - annermik aallaaviini tulliatullu eqqagassanik tigooraavinni
- eqqagassat suussusii naapertorlugit suliarisassallugit imaaliornikkut:
  - Atoqqiineq, atortut eqqakkat annerusumik allannngortinnagit atugassiareqqinneqarnerisigut, ilaatigut toqqaannartumik atoqqitassanngornerisigut, igitat allatut iliuuseqarfiginerisigut kiisalu eqqakkat aserortiarlugit atoqqitassanngortinnerisigut eqqagassallu uumassusilinnersut gassinngortinneqarnerisigut.
  - Eqqagassat ulorianaatillit elektroniskiusullu avammut nioqqutigineraneranni immikkuullarissumik suliarinnikkut.
  - Ikuallaanikkut, eqqakkat ikuallannerisigut kiaap fjernvarmimut atonerisigut.
  - Eqqakkat sinneruttut toqqorsivinnut nakkutigisanut toqqorallannerisigut.

### Killiffik iliusissallu

#### Innaallagissamik pilersuineq

Narsarmiut Qaqortormiullu ullumikkut Qorlortorsuarmi imermik innaallagissiorfimmiit pilersorneqarput, taamalu CO<sub>2</sub>-mik aniatitsiviunngitsumik aalaakkaasumillu innaallagissiorneqarnissamik anguniagaasoq angusimallugu, taamattaarluni innaallagiasaqqartitsineq ataqatigiissuuvooq isumannaatsuullunilu aammalu innaallagissiuutinik nalinginnaasunik illoqarfinni taakkunani marlunni sillimmateqarfiulluni. Maannakkut Qorlortorsuarmi innaallagissiorfiup pilersuisinnaanera annertusarniarlugu annerusumik sapusiornikkut qulakkeerniarneqarpoq.

Ingerlaavartumik Nanortalimmi avatangiisit mianerinerullugit nukissiorsinnaanermik periarfissaqarnerisq misissuisoqarpoq. Tamatumunnga atatillugu ukiuni kingullerni Nanortalimmi anorimik innaallagissiorinissamat periarfissat misissorniarlugit anorimut uuttuutitnik ikkussuisoqarsimavoq. 2015-imi naalakkersuisoqatigiit isumaqatigiissutaanni nalunaarutigineqarpoq Nanortalip eqqaani erngup nukinganik nukissiorfiliornissamik suliniuteqartoqassasoq, suliniullu tamanna kommunimit tapersersorneqarpoq.

Nunaqarfinni innaallagissiorneq annermik dieselitortumik atortoqarluni pisarpoq. Ukiuni kingullerni imermik innaallagissiorfeeqqat, kiisalu uumassusillit gassiannik innaallagissiorfiit pilersinneqarsinnaanerat misissuiffigineqarsimavoq. 2016-imi piareersaatitit seqernup qinnguaasai anorillu nukinga atorlugit nukissiorneq lgalikumi misiligarneqarpoq. Piffissami pilersaaruseriorfiusumi aggersumi nangitamik anguniarneqartoq tassaavoq CO2-mikpilersuinngitsumik nunaqarfinni nukissiorneq.

### **Imermik pilersuineq**

Illoqarfiit pingasuusut illoqarfiillu alliatorfissaattut pilersaaruseriorneqartut naammattumik imeqartitsinnaasunik imeqarfiusunik taseqarput. Imeqarfiup avataani sanaartorfigeqqusaanngitsut, pingaartumik Qaqortumi illoqarfiup ilarujussuata ineriartorfigsinnaasaatalu sanaartorfigeqqusaanngitsup iluaniiffiani, sanaartorfigeqqusaanngitsut ajornartorsiutaasarpud. Taamaammat 2016-imi illoqarfiup ineriartorneranut periarfissiinissamat naammattumik piginnaanillimmik (A3) imeqarfimmi imermik saliiviliorqarneratigut sanaartorfigeqqusaanngitsut oqilisaaffigineqarpoq, taamaallilluni illoqarfiup ineriartortinneqarnissaanik periarfissiisoqarluni.

Nunaqarfiittaaq imeqarfeeqqat aqutugalugit ajunngilluinnartumik imeqartinneqarput. Nunaqarfinni amerlanerni tatsit qaniittut imertarfigineqartarput, ataasiakkaat puilasuliaqarlutik Saarlumilu tarajoq iminngortinneqartarluni. Nunaqarfinni imermut tunngasuni pilersaaruseriornermi imeqarnermut soqutigisat illersorneqassapud.

### **Kiassarnermik pilersuineq**

Ineqarfinnik, inuussutissarsiorfinnik sullissiveqarfinnillu kiassaaneq annerpaamik namminerisamik uuliatortunik kiassaateqarnikkut pisarpoq, taamaammallu CO2-mikaniatitsiviungaatsiartarluni. Qaqortoq kisimi kiassaateqarfeqarpoq ataatsimoorussanik ikuallaaviup pilersitaaneersumik, kiisalu imermik innaallagissiorfimmiit kissamik pinngortumik kiassaateqarfeqarluni. Kiassaateqarfiit uuliatortut nungullariartornerat aammalu nutarterneqarnerat ilutigalugu taakku ungasissumiit kiassaateqarfinnik taarserneqariartulissapud.

Ukiuni kingullernissaq seqinernup qinnguaasaanik kiassaatit imermik kissaanermut atugassat silaannarissarnermullu atugassat qassit ikkussuunneqarsimappud. Taamaaliortarneq kommunip tapersersorniarumaarpaa. Tamanna ineriartorneruvoq kommunimit sapinngisamik tapersersorneqartoq. Narsami Qaqortumilu kiasaanissamat pilersaarutaagallartut siullit suliarineqarsimappud, illoqarfiillu pingasuusut tamarmik kiasaanermut pilersaaruseriorfigineqarnissaat siunertaalluni.

### **Eqqaaveqarneq**

Ukiuni kingullerni illoqarfinni nunaqarfinnilu avatangiisinut pitsaanerusermik eqqagassalerisalerinissaq assorsuaq sammineqarsimavoq. Qaqortumi pitsaasumik eqqakkanut ikuallaaveqarpoq 1/1 2010 aallarnerfigalugu aamma Narsamiit Qaqortumiillu eqqakkanik ikumasinnaasunik tigooraalersimasumik. Aamma Eqalugaarsunni, Qassimiuni, lgalikumi, Qassiarsummi Narsarsuarmilu nunaqarfiit pitsaasunik ikuallaaveqarput. Ikuallaaviit tamarmik ukiut qulit sinnerlugit pisoqaassuseqarlutik nutartigassanngorsimaqaat, siunissamilu pisariaqartitsinnermik matussusiiniartussaallutik.

Aammattaq eqqagassat atoqqissinnaanerulerumallugit suliniuteqartoqarpoq. Suliat tamakku ilaatigut tassaapud saviminikunik suliareqqitassanik Danmarkimukaassisarneq, ikuallaavik ikuallaasinnaanerulersinniarlugu igalaaminernik katersisarneq, kiisalu immaqa igalaamerngit aqquserniormi allanilu atoqqinneqarsinnaanerat, kiisalu eqqagassat uumassusilinnersut gassinngortinneqarsinnaanerat.

### **Imeq errortuutikoq**

Illoqarfinni pingasuusuni ineqarfiit 80% aamma 90%-it akornanniittut eqqakkanut kuuffinnut atassusigaapud. Illoqarfinni ineqarfiit tamavimmik tamanna pitsaaneruserimatillugu eqqakkanut kuuffinnut atassuserneqarnissaat qangali anguniagaalersimavoq. Illoqarfiit immikkoortuini ataasiakkaani eqiteriffeqanngikkuni tankeqarpoq piginnartariaqartunik, ajornartinnaguli illuutit kuuffilernerneqarsimannngitsut piginnittut piareersimappata

atassuserneqartariaqarlutik.

Kuuffiit nungullariartornertik ineqarfiillu nutaat atassusersorneqarnerat ilutigalugu ingerlaavartumik nutarterneqartarput alliertortinneqarlutillu. Tamatumunnga atatillugu kommune kuuffinnut pilersaarusiorsimavoq. 2017-imi kommunip najugaqarfiini tamani erngup errortuutikup suliarineqarnissaanut pilersaarusiap aallartisarnissaa naatsorsuutigineqarpoq.

Nunaqarfinni aammalu illoqarfinni ineqarfiit atassusersimangitsut anartarfii imaarneqartarput. Anartarfiit imaat imerlu igitassaq suliarineqaratik imaanut kuutsinneqartarput. Ulloq manna tikillugu taamaaliortarnerup avatangiisinut ajoqutaaneraniq malussartoqarsimangilaq.

## Piujaannartitsineq

### Imminut akilersinnaasumik ineriartortitsineq

Kalaallit Nunaata kusanarnersuani minguinninilu ilisimaneqaatigai. Aammali Kalaallit Nunaanni pinngortitaq navianartorsiortinneqarpoq. Ilaatigut silarsuup sinnerani suliffissuaqarfiusumit avatangiisitigut sunnersimaneqarpugut ilaatigullu inuiaqatigiit Kalaallit ineriartornerata kingunerisaanik pinngortitaq sunnersimaneqarluni - suliffissuit, aatsitassarsiorfiit, uumasuuteqarfiit, aalisarnej assartuinerlu - aamma avatangiisinik pinngortitamillu artorsartitsinnaapput, suut ajutoorfioratarsinnaasut kommunimut pilersaarusionsornermi piareersimaffigineqanngippata.

Pinngortitaq minguitsoq kujataamiunut tikeraanullu naleqaqimmat kommunip pilersaarusionsornermini piujaannartitsineq tunngavigalugu ineriartortitsisoqarnissaa qularnaassavaa.



Dyrnæs, Narsaq

#### Anguniakkat:

- Kujataani pinngortitap pisuussutai, nunamiittut immamiittullu, kujataamiut inuussutissarsiornikkut sukisaarsaarnikkullu isumalluutissaattut allanngutsaaliorneqassasut
- inuussutissarsiornikkut avatangiisit artorsartinneqarnerat killilersimaneqassasoq, aamma suliati, soorlu aatsitassarsiornerup, unereernerisigut pinngortitap iluarsaqinneqartarneratigut.
- pinngortitaq takornariartitsivigineqarsinnaassasoq aserorsarneqarani.
- illuaqqanik allanillu asimi sanasoqartillugu nuna pissusia pinngortitallu naleqarnera ataqqineqartassasut.
- orpippassualerineq pinngortitamillu illersuineq ineriartortinneqassasut
- Kommune Kujallerimi ineriartorneq CO<sub>2</sub>-p aniatinneqarneranik millisaaqataassasoq



Upernaviarsuk

#### Killiffik iliutsillu

Kommune Kujalleq ineriartornerup piujaannartitsineramik tunngaveqartinneqarnissaanut aallaavissaqarluarpoq. Kommunimi inoqutigiit amerlanersaat, sullissiveqarfiit aammalu suliffeqarfiit namminersortut imermik innaallagissiorfimmit CO<sub>2</sub>-mik aniatitsiviunngitsumit sarfalersugaapput. Illoqarfiit annersaanni Qaortumi inissiarsuit ilarpassui ikuaallaavimmiit kiassarneqarput, kiisalu kiassaateqarlutik innaallagiatortunik imermik sarfaliorfimmiit sarfalersugaasunik.

Illoqarfiit nunaqarfiillu minnerumaat piujaannartitsineq tunngavigalugu ineriartortitsivigissallugit aallaavissaqqissuupput. Biilinik angallanerulernersitsinngikkaluarluni sumiiffinni mikisuni illoqarfimmik ineriartortitsisoqarsinnaavoq. Inuussutissat annertuumik najugarisami tunisassiarineqarsinnaapput, taamalu assartuinnikkut avatangiisit ilungersortittariaqaratik, kiisalu inuit pinngortitamut qanissusertik pissutigalugu illersuinissaminut akisussaaffeqalersarlutik. Inuiaqatigiinnguani - nunaqarfinni savaateqarfinnilu - aamma piujaannartitsiviusumik immikkuullarissunik tunisassiornikkut aaqqiissutissiornissamat misileraaviusarput, imermik nukissiorfeeqqanik atuinikkut kiisalu piujaannartitsineq tunngavigalugu inuussutissanik tunisassiornikkut.

Takornariaqarneq Kujataanilu najugaqartut pinngortitamik atuinerat piujuaannartitsinermik tunngaveqarnissaat anguniarneqassaaq. Ilaatigut tamanna pissaaq pinngortitami sumiiffiit assigiinngitsut pissusii, suut allanngujasuuneri suullu mianerisariaqarneri pillugit paasissutissiornikkut, ilinniartitsinikkut angalaarussisarnikkullu. Pisummik angalaarfiit nalunaaqqutsersorneqarsimapput oqqiffissalersorneqarsimallutillu, taamalu pisummik takornariartitsisarneq pitsaasunik atugassaqartitsiviulluni. Savaateqarfiit unnuisitsisarlutik nerisaqartitsillutillu takornariartitsisarnerat aamma piujuaannartitsilluni takornariartitsinertut isigisariaqarpoq.

Sutigut sapinngisamik amerlasuutigut inuiaqatigiit CO<sub>2</sub>-mik aniatitsiviunngitsoriartuinnarlutik ineriartortuinnarnissaat kommunimut pilersaarummi anguniagaavoq.